

Det følgende er utdrag av brev fra cand.mag. Geir Hardeng til Moss og Omegn Geologiforening angående vernearbeidet i Østfold.

OM VERNEVERDIER I ØSTFOLD

I de senere år har jeg arbeidet en del med naturvernregistreringer i Østfold for Miljøverndept. og Østfold fylke. I den anledning har jeg kommet bort i litteratur, lokaliteter og lokalkjente folk, som har gitt opplysninger om verneverdige geologiske forekomster i Østfold. Jeg ser av MG's vedtekter at "foreningens oppgave er, å verne om geologiske sjeldenheter i området," osv.

MG har unektelig en viktig oppgave i så henseende. Selv om Østfold ikke er av de mest interessante strøk berggrunns-geologisk sett, finnes her og der verdifulle objekter. Men kvartærgeologisk sett har vi mye å gjøre, og mer og mer av de interessante glaciale/postglaciale "minnesmerker" spises opp ved grustak, bakkeplanering, vei- og bygging osv. I utredningen "Naturvernregistrering i Østfold 1976" listes en del verneverdige geologiske objekter, men dessverre er utredningen nokså mangelfull innen fagområdet geologi, og det burde derfor vært foretatt suppleringer på dette feltet.

Det må være et mål at et representativt utvalg av ulike kvartær/berggrunns-geologiske objekter i fylket blir sikret, f.eks. gamle strandvoller, jettegryter (f.eks. Singleøya), de ulike ra-trinn/morener/ulike typer glacifluviale avsetninger, skjellsandbanker (f.eks. Rakkestad/Kolbjørnvisjøen), ravinekompleks (s. for Øyeren m.f.) i glattskurt svaberg v/kyst m/rundsva, skuringsstriper, parabelriss, sigdbrudd m.v. Berggrunnsgeologisk er vel ulike forekomster på Jeløya og rombeporfyrkonglomeratøyene av størst verdi og diverse mineralforekomster, pegmatittganger, kulenoritt (potetstein, Askim); fine veiskjæringer med berggrunnsgeologiske vertikalstrukturer, enkelte gamle brudd, gruver (granitt, kleberstein osv.), - grotter (f.eks. S. Sjøster osv. osv. Dette bare ment for å illustrere litt av den geologiske variasjonsbredden vi tross alt har!

Personlig tror jeg MG har en stor oppgave med vernearbeidet; i første rekke registreringer, senere fremming av konkrete vernesaker. Eksempelvis kunne arbeidet kombineres med ekskursioner og utflukter.

Jeg vet at den geologiske siden av naturvernregistrering i fylket er meget mangelfull og MG burde eventuelt søke Østfold fylke (v/Setenius) og Miljøverndept. om økonomisk støtte til slikt arbeid.

Miljøverndept. har svært få geologiske forslag på verneobjekter fra Østfold. Lite ble gjort i arbeidet med Landsplanen for verneverdige forekomster/områder, geologisk del (v/Jøsang) i Østfold, og registreringene ble utført av NLH - Ås folk. Rapporter fra Landsplanen vil foreligge i løpet av 1977, og iflg. Jøsang vil flg. bli foreslått/er vurdert fra Østfold: Røet, v/Rokke krk. - Rahaugen, Halden, skjellsandbanker v/Kolbjørnviksjøen Aremark, Rakkestad, Marker.

Øyene i Oslofeltet (Søster, Eløya, Ranøy m.fl. Mulig tas også noe annet med.

Særlig haster det med å sikre et utvalg av de grus-formasjonene som er typisk for fylket og den geologiske postglaciale historie.

Geologiske objekter er jo av stor verdi, både av vitenskapelige, pedagogiske, allmen-kulturelle interesser, rekreasjon osv.

Geir Hardeng
